

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Nc/12/2015
Identifikačné číslo spisu: 3112217083
Dátum vydania rozhodnutia: 13.01.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Edita Bakošová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:3112217083.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ X., bývajúcej v T., 2/ T., bývajúceho v T., obaja zastúpení Mgr. Martinom Berecom, advokátom v Trenčíne, Pod Sokolice č. 1/B, proti žalovanej TATRA ESTATE a.s., so sídlom v Bratislave, Mickiewiczova č. 2, IČO: 00 168 653, o zaplatenie 821,20 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 14 C 198/2012 a na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 6 Co 1139/2015 o oznámení sudcu Krajského súdu v Trenčíne o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený a prejednávania a rozhodovania vecí v odvolacom konaní, takto

rozhodol:

Sudca Krajského súdu v Trenčíne JUDr. A. n i e j e v y l ú č e n ý z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej pod sp. zn. 6 Co 1139/2015 (vec Okresného súdu Trenčín sp. zn. 14 C 198/2012).

Odôvodnenie

Sudca Krajského súdu v Trenčíne, JUDr. A., ktorý ako predseda senátu 6 Co má rozhodnúť o odvolaní žalobcov proti rozsudku súdu prvého stupňa, oznámil podľa § 15 ods. 1 O.s.p. predsedovi súdu, že sú tu skutočnosti, pre ktoré je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. V liste z 21. decembra 2015 uviedol, že v predmetnej veci na súde prvého stupňa ako zákonný sudca nekonal, avšak v obdobnej právnej veci vedenej pod sp. zn. 15 C 235/2012 rozhodoval o návrhu žalobcov C. a O. proti súčasnému žalovanému, v ktorej bol uplatnený nárok na rovnakých skutkových okolnostiach. Žalobkyňa v predmetnej veci je dcérou žalobcov vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 235/2012, v ktorej rozhodoval ako zákonný sudca na súde prvého stupňa a žalovaný 2/ je ich zaťom. Vo veci sp. zn. 15 C 235/2012 rozhodol tak, že žalobu zamietol a tento rozsudok bol odvolacím súdom zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Na základe týchto skutočností sa domnieva, že by mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nestrannosti a nezaujatosti pri rozhodovaní v danej právnej veci na odvolacom súde, i keď on osobne sa necíti byť zaujatý.

Predseda Krajského súdu v Trenčíne majúc za to, že nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcu, predložil vec podľa § 15 ods. 1 O.s.p. súdu uvedenému v § 16 ods. 1 O.s.p., Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd nadriadený Krajskému súdu v Trenčíne (§ 16 ods. 1 tretia veta O.s.p.), posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcu krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah sudcu k prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by i pri všetkej nožnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

V zmysle čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sú sudcovia pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou a zákonom.

Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávanej veci, k účastníkom konania a k ich zástupcom vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Musí mať dostatok schopnosti ovládať nielen svoje konanie, ale tiež sféru svojich vnútorných pocitov. Nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa prejednávanej veci vyvolala pocity zakladajúce pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napr. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či je takáto obava objektívne

oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokúvania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP, nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať “sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08). Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z vyššie uvedeného možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Sudca je predstaviteľom súdnej moci. Mimo rámca výkonu súdnictva a funkčného plnenia úloh sudcu zostáva - ako fyzická (súkromná) osoba - subjektom práv a povinností a vstupuje do mnohých interpersonálnych vzťahov rôznej intenzity. Až v prípade, že by tento vzťah nadobudol charakter bližšieho osobného - priateľského vzťahu, pôjde o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a teda išlo by o dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p. Bližší osobný - priateľský vzťah je vzťah takej intenzity, ktorý presahuje rámec bežnej interakcie medzi občanmi a predpokladá vytvorenie si určitého vnútorného emocionálneho vzťahu založeného okrem iného na dôvere, úprimnosti, družnosti, prívetivosti, vzájomnej pomoci, tolerancii, porozumení, t.j. takého puta medzi jeho účastníkmi, ktoré navonok sa prejavuje, okrem iného, napr. aj pravidelnými priateľskými stretnutiami i za účasti ostatných rodinných príslušníkov, spoločným trávením času, rôznych pobytov a dovoleníek.

Samotná skutočnosť, že sudca sa zo svojho osobného pohľadu domnieva, že v jeho prípade by mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti, bez ďalšieho nezakladá dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, a to najmä nie vtedy, ak okolnosti, z ktorých sudca subjektívne vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o jeho nezaujatosti, nie sú ničím objektivizované alebo ak objektívne nemôžu viesť k legitímnym pochybnostiam o jeho nezaujatosti. Akceptácia príliš rozširujúceho nazerania na okolnosti spochybňujúce nestrannosť sudcu môže v konečnom dôsledku viesť k situácii, že pri dlhodobejšom výkone funkcie (sudcu) konkrétnym sudcom sa vytvorí nemalý okruh osôb vo vzťahu ku ktorým, ako účastníkom konania, by nemohol byť činný dotknutý sudca. Takýto prístup by bol nielen fakticky kontraproduktívny, ale aj právne (ústavne) dlhodobu neudržateľný.

Vychádzajúc z uvedeného nestrannosť JUDr. A. nemôže ohroziť samotná skutočnosť, že v skutkovo obdobnej veci iných žalobcov, ktorých predtým osobne ani nepoznal, rozhodoval ako zákonný sudca na súde prvého stupňa. Len dôvodom na jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania tejto veci nemôže byť skutočnosť, že žalobcovia sú v príbuzenskom pomere (dcéra a zať) žalobcov v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 235/2012, keďže žiaden osobný vzťah ani k týmto osobám nie je zo strany sudcu tvrdený a z jeho vyjadrenia nevyplýva, že by jeho vzťah k žalobcom bol takej intenzity, akú predpokladá § 14 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd poznamenáva, že pre vznik dôvodných pochybností, ktoré by mali za

následok vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je totiž nutné, aby kontakty sudcu s okolím zásadným spôsobom presiahli rámec štandardného vzťahu a z hľadiska tvrdeného vzťahu by nadväzne nemalo ísť len o konštatovaný formálny rozmer tohto vzťahu. Tento by musel nadobudnúť aj vnútorný - emocionálny rozmer vlastný pre existenciu bližšieho osobného vzťahu (či už v pozitívnom alebo negatívnom zmysle) predpokladaného ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p. Skutočnosť, že sudca rozhodoval v inej právnej veci (i keď na základe rovnakého skutkového stavu) ktorej účastníkmi boli príbuzní žalobcov, nedáva základ pre pochybnosti o jeho nestrannosti a nezaujatosti pri rozhodovaní v predmetnej veci.

V súlade s judikatúrou ESELP, ústavného súdu a tiež vyššie uvedeným výkladom dospel preto Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prípade menovaného sudcu nemožno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti, ktoré by boli relevantné z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. Dospel k názoru, že neexistuje žiadny dôvod, ktorý by objektívne zakladal pochybnosti o jeho nezaujatosti, nemožno objektívne pochybovať o tom, že by voči účastníkom nepostupoval nezaujato, neutrálne, že by im nepriznal rovnaké možnosti na uplatnenie všetkých práv účastníka občianskeho súdneho konania, a vôbec, že by vec objektívne - podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia - neposúdil so zreteľom na všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie.

Nakoľko Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by mohla byť považovaná za relevantnú z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., rozhodol tak, že predseda senátu Krajského súdu v Trenčíne JUDr. A. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.